

ORNITHOLOGIENS

Bibliologi og Billedkunst

Jean Anker: BIRD BOOKS AND BIRD ART. Copenhagen, 1938. 4to. Med Frontespiece og 12 Tavler, delvis i Farver.

DEN beskrivende Naturvidenskab i Danmark har i næsten to Aarhundreder kunnet støtte sig til en Billedkunst af sjælden Fuldkommenhed og Skønhed. Vore naturhistoriske Kobberstik og Lithografier har længe staaet paa Højde med det bedste i vor nationale Kunst. Ved flere Lejligheder har jeg her i Amerika kunnet afholde Udstillinger af dansk videnskabelig Billedkunst og opladt min Røst til Pris af dens typiske Eksempler. Flora Danica, Regenfuss' Konkylieværk, Holmskiolds og Lyngbyes botaniske Skrifter, J. C. Schiödtes, H. J. Hansens og Lövendals entomologiske Tavler og mange andre lignende Værker taler et Kunstsprog, som staaer paa Højde med de Mænds videnskabelige Arbejde, som de oplyser og forklarer. Vi véd nok, at man sjældent lærer Genstandene i Naturen at kende alene ved Hjælp af Billeder, fordi selv de ypperste Illustrationer kun glimtvis gengiver Udviklingshistorien. Men desuagtet støttes Identifikationen af faste billedlige Holdepunkter, selv naar det gælder Genstande, som varierer stærkt. Vi véd, at Fugle og Insekter er langt mindre variable end f. Eks. Gærsvampe. Dog er det en stor Fordel at have et godt Billede ved Haanden, og selv om det begyndte at sortne for Emil Chr. Hansens Bevidsthed, da hans Gærformer viste sig yderst variable,

er det en Betyggelse, at vi har hans klassiske Grupper af typiske Saccharomyceter i Lövendals udødelige Stik.

I Tyskland finder vi ligeledes Lithografier og Kobberstikket stærkt anvendt i Naturvidenskabens Tjeneste. Franskmandene har navnlig dyrket Kobber- og Staalstik med og uden Illuminering. I England finder vi Farvelithografiet i stor Fuldkommenhed og den sorte Kunst eller Mezzotinto, som ved Illuminering giver de herligste Billeder.

De Illustrationsværker i Naturvidenskaben, som indeholder Eksempler paa den nævnte højt specialiserede Kunst, hvis Udvikling løber gennem flere Aarhundreder og er meget interessant at forfølge, findes naturligvis i alle ældre og større, historisk udviklede Bibliotheker og samles med Iver, baade af ny opdukkende Institutioner og private Samlere, idet det dog maa erindres, at Renæssancetidens pragtfulde Træsnit ingenlunde forsømmes.

Den beskrivende Bibliologi har endnu kun glimtvis klarlagt Danmarks smukke Indsats i den naturvidenskabelige Billedkunst. Imidlertid har Bibliothekar *Jean Anker* givet os et Værk, *Bird Books and Bird Art*, som udkom i Forsommeren og fremtræder som Festskrift i Anledning af Universitets - Bibliothekets Udvidelse. Dette Værk behandler alle Landes ornithologiske Billedmateriale fra de ældste Tider til vore Dage. Det er et i sin Art enestaaende Arbejde, og det særpræges af en lykkelig Forening af naturvidenskabelig, biologisk og kunsthistorisk Indsigt, som gaar Haand i Haand med et bibliografisk Snille af høj Rang. Bogen er affattet paa Engelsk - jeg mener paa et grammatikalsk, syntaktisk og semasio-

logisk korrekt og paalideligt Engelsk, der afgiver stærkt fra det Forlægger-Engelsk i de nordiske Lande, som undertiden afgiver Stof til eristiske Betragtninger.

Sjældnen er Forfatterens Fordybelse i alle hans Emnes Forgreninger lige fra systematisk Ornithologi til Rejser og Expeditioner; sjældnen er ogsaa den Flid og Nøjagtighed, hvormed Hr. Anker i sit Studium har inddraget det, vi kan kalde Billedværkernes Biografi og deres Status overfor Videnskabens og Kunstens Vurdering af deres Rang. Dette viser hen til omfangsrige Forarbejder og en flittig Orientering i Naturvidenskabens og de videnskabelige Rejsers Historie saa vel som paa Bibliografiens Hoved- og Biveje. De talrige faunistiske Monografier, ofte skjulte i Serier, de mange Lokal- og Privattryk, ja det hele geografiske Ensemble, som hænger sammen med Undersøgelsens omfattende Omraade og Dybde, alt dette forudsætter en Energi, som ikke er gaaet af Vejen for Vanskeligheden, medens det smukke Kwartbind udfoldede sig til Universitets-Bibliothekets Ære som en Vejledning i Ornithologiens vidt forgrenede Historie.

Det vilde være mig som Kritiker en Nydelse at paa-pege Fejl- og Mistydninger i Hr. Ankers Værk, men jeg har ingen kunnet finde. Min eneste Anmærkning gælder Bogens Format. I Forhold til Dobbeltspalten og Tryksiden som Helhed vilde det statelige Værk have vundet i ydre Anseelse, hvis der var blevet lagt en Tomme til dets Højdemaal.

Anseelse vil dette Værk dog i ingen Henseende mangle. Det vil staa som et Hovedværk i Zoologiens Historie. Forfatteren paapeger selv, hvad selve Universitets-Biblio-

theket har betydet for Undersøgelsen. Dels i Johan Frederik Classens Samling, dels i de for Classenske Midler efterhaanden indkøbte Accessioner har U.-B. erhvervet en ualmindelig rig og omfattende Bestand af Værker, hvorpaa det videnskabelige og det kunstnerisk udtrykte Kendskab til Fuglenes Livsformer over hele Verden beror. Følgelig er Hr. Ankers Bog ogsaa dediceret J. F. Classens Minde.

Det vilde føre for vidt at paapege blot de vigtigste af de i Bibliografien (Værkets anden Del) registrerede og udførligt beskrevne 548 Numre. Derimod turde det være passende at nævne to Værker, som de Herrer Dahl og Anker har fortjent at modtage som Gave til Universitets-Bibliotheket, nemlig Rex Brashers *Birds and Trees of North America* (12 Bind med 864 haandkolorerede Tavler, 1929-1932) og Howard E. Jones, *Illustrations of the Nests and Eggs of Birds of Ohio* (2 Bind med 68 haandkolorerede Tavler, 1879-1886); disse vilde værdigt slutte sig til den ypperlige Samling.

Universitets-Bibliotheket har efterhaanden baade ved sit Indhold og ved den Aand, som præger dets Embedsmænds Arbejde, gjort udmærket positiv Indsats, ikke blot paa Historiens, men ogsaa paa Naturvidenskabens Omraade. Hvad der i lignende Aand er udrettet paa det Kongelige Bibliothek behøver ikke at nævnes, undtagen naar det gælder om at godtgøre, at vore videnskabelige Bibliotheker ogsaa foretager sig andet end at udlevere Bøger til Publikum. Hvad Folk i Almindelighed fortjener at faa at vide, er, at de ideale Traditioner i den danske Bibliotheksverden bliver fortsat, og at de Mænd, som staar i Arbejdet,

er rodfæstede, ikke blot i de bedste Methoder og i tjenstmæssig Viden, men tillige er besjælede af den Vilje, at de udforsker deres Bibliothekers Indhold, dettes potentielle og reelle Værd, dets Betydning. Derved slutter de sig til den Række af Kolleger fra alle Tider, i alle Lande, som har fastholdt Bibliotheksvæsenets Idé. J. CHRISTIAN BAY

Jensensus: Vignet.